

СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА: ИСПИТИВАЊЕ И КОНТРОЛА ЛЕКОВА

Проходност: Проходност за ову здравствену специјализацију из Испитивања и контроле лекова имају кандидати- дипломирани фармецеути којима је одобрена специјализација од стране Министарства Здравља РС.

Концепција: Специјалистија из испитивања и контроле лекова изводи се у току три године, односно 36 месеци и обухвата теоријску наставу, специјалистички стаж и израду и одбрану експерименталног специјалистичког рада.

ПЛАН ТЕОРИЈСКЕ И ПРАКТИЧНЕ НАСТАВЕ

Трајање специјализације 36 месеци/ ЕСПБ			
	9 месеци теоријска настава	24 месеца специјалистички стаж	3 месеца израда рада
	ЕСПБ	Бр.Месеци/ ЕСПБ	Бр.месеци/ ЕСПБ
ПРЕДМЕТ			
Статистика	5		
Инструменталне методе	11		
Органска хемија	5		
Радиофармација	4		
Регулатива у контроли лекова	5		
Фармацеутска Хемија	18		
Фармацеутска анализа и контрола лекова	12		
ПРАКСА			
Хемијска контрола лекова		18/75	
Фармаколошко- токсиколошка контрола лекова		4/20	
Микробиолошка контрола лекова		2/10	
Израда специјалистичког рада			3/15
Број ЕСПБ	60	105	15
укупно ЕСПБ	180		
Вредност 1 ЕСПБ	1 ЕСПБ теоријске наставе = 4 часа 1 ЕСПБ праксе = 1 радна недеља (пуно радно време)		

ПРОГРАМ ТЕОРИЈСКЕ НАСТАВЕ

I СЕМЕСТАР

1. Статистика (20 часова)

1. Евалуација аналитичких метода.

Одређивање непрецизности.

Одређивање нетачности.

Лимит детекције.

Линеарност.

Процена интерференција.

Поређење метода.

Метода стандардног додатка.

Циљеви аналитичког квалитета.

Мерна несигурност.

2. Осигурање квалитета и контрола квалитета.

Основне операције у статистичком систему квалитета.

Контролна правила.

Спољашња контрола квалитета.

2. Инструменталне методе (44 часа)

Спектрофотометријске методе

Молекулска (електронска) апсорпциона спектрофотометрија

Инфрацрвена спектрофотометрија (IR)

Пламена фотометрија

Атомска апсорпциона спектрометрија (AAS)

Флуориметрија

Масена спектрометрија

Нуклеарна магнетна резонанца (NMR)

Сепарационе методе

Адсорпциона хроматографија

Подеона хроматографија

Јоноизмењивачка хроматографија

Гасна хроматографија

Течна хроматографија (HPLC)

Електрофореза и капиларна електрофореза

Електрохемијске методе

Потенциометрија

Кондуктометрија

3. Органска хемија (20 часова)

- Киселинско-базне особине органских једињења
- Стереоелектронски ефекти у органској хемији
- Реактивност неких класа органских једињења
- Одабране спектроскопске методер у карактеризацији функционалних група

4. Радиофармација (16 часова)

- Основни принципи нуклеарне физике и нуклеарне хемије
- Особине и производња радиоизотопа за примену у нуклеарној медицини
- Особине и производња различитих врста радиофармацеутика: методе обележавања радиофармацеутика различитим гама и позитронским емитерима, хемија технецијума и технецијумских комплекса и припрема китова
- Контрола квалитета радиофармацеутика: радиохемијска, биолошка и микробиолошка испитивања , методе, радиофармацеутици описани у фармакопеји
- Припрема и контрола квалитета радиофармацеутика у нуклеарно медицинским центрима и захтеви добре радиофармацеутске праксе
- Мере заштите од јонизујућег зрачења
- Законска регулатива у вези радиофармацеутика и заштите од јонизујућег зрачења
- примена радиофармацеутика у нуклеарној медицини: примена у дијагностици са посебним освртом на ПЕТ радиофармацеутике и примена у терапији

5. Регуллатива у контроли лекова (20 часова)

Хемијска-фармацеутска-биолошка (ХФБ) документација за регистрацију лекова према ИЦХ регулативи

- ДЕО I Ц1 (Експертски извештај о ХФБ документацији)
- ДЕО II Д (Критичка процена)
- ДЕО II Б (Фармацеутско-технолошки процес)
- ДЕО II Ц (Контрола полазних сировина и примарне амбалаже)
- ДЕО II Д (Контролни тестови међупроизвода)
- ДЕО II Е (контролни тестови финалног производа)
- ДЕО II Ф (Испитивање стабилности)

Хемијско-технолошка-биолошка документација за редовну контролу лека

- Критеријуми за израду документације
- Основни садржаји сертификата о исправности лека за
  - а) Таблете
  - б) Капсуле
  - с) Супозиторије
  - д) Ињекциони раствори и капи за очи
  - е) Масти
  - ф) Препарати у облику суспензија

- g) Преперати у облику раствора
Основни прописи за примарну амбалажу према ICH регулативи
- a) стаклена амбалажа
  - b) пластична амбалажа

Основни прописи за складиштење и чување лека у року трајања

II СЕМЕСТАР

1. Одабрана поглавља Фармацеутске хемије (72 часа)

Општи део

- Функционалне групе и реакције биотрансформације лекова
- Селективна токсичност и механизми деловања лекова на молекуларном нивоу
- Савремени принципи у развоју и дизајнирању лекова

Хемотерапија

- Антибиотици и антимикуробни лекови
- Антимикотици
- Антитуберкулозици
- Антивиротици
- Антинеопластици
- Антипаразитици

Лекови који делују на кардиоваскуларни систем

- Кардиотонични гликозиди
- Диуретици
- Антиангиници
- Антиартмици
- АЦЕ инхибитори и анатагонисти АТ₁ рецептора
- Антагонисти кацијумових канала
- Централни и периферни симпатолитици и вазодилататори
- Антихиперлиппротеинемии и инхибитори биосинтезе холестерола
- Антитромботици, тромболитици и коагуланси

Лекови који делују на неуротрансмисију и ЦНС

- Холинергици
- Адренергици
- Лекови који делују на серотонинску неуротрансмисију
- Анксиолитици
- Антидепресиви
- Антипсихотици
- Антиконвулзиви

- Опиоидни аналгетици
- Антипаркинсонци
- Локални и општи анестетици

Хормони у супституционој терапији

- Пептидни хормони, инсулин и орални антихипергликемици
- Адреностероиди
- Естрогени, прогестини, андрогени, анаболици и антихормони у терапији
- Тиреоидна функција и тиреоидни лекови
- Лекови у хоместази калцијума

Лекови који делују на имуни систем

- Нестероидни антиинфламаторни лекови
- Антуихистаминици и други антиалергици
- Антиулкусни лекови

2. Фармацеутска анализа и контрола лекова (48 часова)

Увод у контролу лекова

- Приказ метода према Ph.Eur., USP и BP за квалитативну анализу
Инструменталне методе за квалитативну анализу лекова
а) Сепарационе методе за квалитативну анализу лекова
б) Спектроскопске методе за квалитативну анализу лекова
- Квалитативна анализа лекова према Ph.Eur., USP и BP
Индекс рефракције
Специфични угао скретања
pH
вискозитет
сапонификациони број
јодни број
ретенционо време
Rf вредност
Моларни екстинкциони коефицијент
Температура топљења
Бојене реакције фармацеутских супстанци
- Приказ метода према Ph.Eur., USP и BP за квантитативну анализу
а) Спектрофотометријске методе
б) Хроматографске методе
с) Титриметријске методе

- Квантитативна анализа лекова према Ph.Eur., USP и BP
  - HPLC
  - GC
  - Дензитометрија (TLC)
  - UV/VIS спектрофотометрија
  - Титриметријске методе

Валидација метода за квантитативну анализу активне
фармацеутске супстанце

- Основни параметри за валидацију метода према Ph.Eur., USP и ICH регулативи

- Валидација спектрофотометријских метода
- Валидација HPLC метода
- Валидација GC метода
- Провера погодности система код
  - HPLC методе
  - GC методе

Испитивање чистоће фармацеутских супстанци

- Порекло нечистоћа у фармацеутским супстанцама
  - Синтетске нечистоће
  - Резидуе растварача
  - Вода

Методе за квалитативну анализу нечистоћа
Методе за квантитативну анализу нечистоћа

Испитивање стабилности фармацеутских препарата

- Порекло нечистоћа у фармацеутским препаратима
  - Деградациони производи
- Основни критеријуми за процену стабилности фармацеутских препарата
- Услови за праћење стабилности према ICH регулативи
- Протоколи за праћење стабилности према ICH регулативи

3. Специјалистички стаж

Специјалистички стаж се обавља у Лабораторијама за контролу лекова у току 24 месеца под менторством Специјалисте из испитивања и контроле лекова.

4. Специјалистички рад

Специјалистички рад је у писаној форми и заснован је на експерименталном делу рада који се састоји из два дела, експерименталниг хемијског дела и фармаколошког дела.

